Кукмара муниципаль районы
Каенсар авыл җирлеге Башлыгы
КАРАРЫ

25 декабрь, 2025 ел №7

«Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы
Каенсар авыл җирлеген 2035 елга кадәр
су белән тәэмин итү схемасын раслау турында»

«Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декаябрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон , Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы “ Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясы нигезендә

КАРАР БИРӘМ:

1. Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Каенсар авыл җирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тәэмин итүнең кушымта итеп бирелгән схемасын расларга.

2. Әлеге карарны Каенсар авыл җирлеге Советының мәгълүмат стендында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» челтәрендә Кукмара муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга.

Каенсар авыл җирлеге башлыгы И.Х. Исхаков

Каенсар авыл җирлеге башлыгының 2025
елның 25 декабрендәге 7 номерлы карары
белән расланган

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КУКМАРА РАЙОНЫ КАЕНСАР АВЫЛ ҖИРЛЕГЕН 2035 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ

1. Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Каенсар авыл җирлеген су белән тәэмин итү схемасы – су белән тәэмин итү системасының нәтиҗәле һәм имин эшләвен, аны хокукый җайга салуны исәпкә алып үстерүне нигезләү буенча материаллар булган документ.

Кукмара муниципаль районы Каенсар авыл җирлеген су белән тәэмин итү схемасын эшләү өчен түбәндәгеләр нигез булып:

1. «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон;
2. РФ Хөкүмәтенең «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары.

Су белән тәэмин итү схемасы территориаль планлаштыру документлары һәм җирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары нигезендә эшләнә.

Су белән тәэмин итү схемасы 10 елга эшләнгән.

II. Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасының төп максатлары һәм бурычлары

- техник мөмкинлеге булганда, мондый тоташтыруны башкарырга тиешле капиталь төзелеш объектын һәм оешманы су белән тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләргә;
- норматив таләпләр нигезендә су белән тәэмин итү системаларының ышанычлылыгын арттырырга;
- озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тәэмин итүгә чыгымнарны минимальләштерергә;
- Каенсар авыл җирлегендә яшәүчеләрне су белән тәэмин итү челтәренә тоташтыру һәм җирлектә яшәүчеләрне хуҗалык-эчү билгеләнешендәге су белән тәэмин итү зарур булганда тәэмин итү.
- кулланучыларга килә торган эчә торган суның сыйфатын яхшырту.

1 бүлек. Җирлек буенча су белән тәэмин итү турында белешмәләр

1. Татарстан Республикасы Кукмара районы Каенсар авыл җирлегенә кыскача характеристика

Каенсар авыл җирлеге Татарстан Республикасының Кукмара районы составына керә. Кукмара районының көньяк-көнчыгышында, район үзәге Кукмара шәһәреннән 30 км ераклыкта урнашкан. . Каенсар авыл җирлеге чиге «Территорияләр чикләрен билгеләү һәм «Кукмара муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 27-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә расланган (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Авыл җирлеге түбәндәге муниципаль берәмлекләр белән чиктәш:
- төньяк-көнчыгышта Кукмара районының Нырья авыл җирлеге белән,
- көньякта Кукмара районының Оштырма-Юмья авыл җирлеге белән,
- көнбатышта Кукмара районының Нырья авыл җирлеге белән.

Каенсар авыл җирлеге составына Каенсар авылы торак пункты керә.

2025 елның 01 гыйнварына Каенсар авыл җирлегендә халык саны – 400 кеше.Административ үзәге – Каенсар авылы. Авыл җирлеге чикләрендәге территория мәйданы – 1423 га. Территориянең район үзәге һәм Кукмара тимер юл станциясе белән төп тышкы транспорт элемтәләре булып Кукмара – Шәмәрдән автомобиль юлы, шулай ук Казан – Ижевск тимер юлы тора.

Рельефы – сөзәк-калкулыклы тигезлек. Хәзерге эрозия процесслары рельефка сизелерлек йогынты ясаган. Районның геологик төзелеше аның Рус платформасы, 2 км тирәнлектә урнашкан кристаллик фундамент кебек тектоник структурага туры килүе белән аңлатыла. Утырма токымнарның калынлыгы девон, ташкүмер һәм Пермь системалары катламнарыннан гыйбарәт. Мәйданны бер геоморфологик

элемент алып тора, аз бүленгән, Геологик кисем литологиясе буенча катламнары куәтләре һәм җәелүләре буенча тигез ятмаган дүрт катламнан артмый, сулы горизонт юк, үзенчәлекле грунтлар киң таралыш тапмаган. Өйрәнелгән мәйдан чикләрендә билгеләнгән үзенчәлекле грунтларга өемле грунтларны һәм пермь яшендәге элювиаль грунтларны кертергә кирәк. Зонада элювиаль грунтлар су бүленешләре битләрендә өемле грунтларның аз куәтле тышчасы булып таралган, күбесенчә чуар төстәге каты, ярым каты балчыктан тора, физик җилләнүгә кагылган структур элювий катламына кертелгән. Потенциаль су басу дәрәҗәсе буенча территория потенциаль су басу территориясенә керә.Грунтларның корыч конструкцияләргә карата коррозия активлыгы югарыдан уртачага кадәр үзгәрә. Өске карст катламы юк. Бу районда сөзәклек эрозиясе зәгыйфь һәм уртача интенсивлыкта.

Климаты уртача-континенталь, кышы салкын, җәе җылы. Климатик район – 1В. Тышкы һаваның исәпләнгән температурасы – минус 32 С, ел фасыллары ачык чагыла. Норматив җил басымы – 30 кг/кв.м. Исәпләнгән кар йөкләнеше – 240 кг/кв.м. Туфрак туңунының норматив тирәнлеге – 1,7 м. Климат өчен ел фасылларының күчеш чорлары кискен алмашыну, озын салкын кыш һәм уртача җылы җәй хас. Чагыштырмача тигез, аз гына калкулыклы рельеф һәм тау киртәләренең булмавы Атлантик океаннан һава агымнарының иркле үтеп керүенә ярдәм итә, бу исә кышның кырыслыгын киметә. Язын көньяк һәм төньяк юнәлешләрдәге җилләрнең киңлекара алмашынуы көчәя. Бу язын тотрыксыз температура режимын тудыра. Май-июнь айларында салкыннарның кабат кайтуы һәм хәтта кар явуы күзәтелә.

Җирлекнең төп табигый ресурслары булып хуҗалык-эчү билгеләнешендәге җир асты геотермаль сулары тора.

Каенсар авыл җирлеге территориясендә 2 скважина урнашкан, алар Каенсар авыл җирлеге башкарма комитеты милкендә.

2. Проект карарлары.

Каенсар авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең проект чишелешләре, челтәр һәм корылмаларның факттагы торышын исәпкә алып, эшләнә торган Генераль план нигезендә ихтыяҗның артуы нигезендә гамәлдәге барлыкка килгән су белән тәэмин итү системасы нигезендә нигезләнә.

Җирлекне су белән тәэмин итү системасы үзәкләштерелгән, хуҗалык-эчү системасы – билгеләнеше буенча, тупик системасы – конструкциясе буенча.

Халыкка эчәрлек сыйфатлы су бирү хуҗалык-эчү ихтыяҗларына һәм су сибүгә, җитештерү предприятиеләренең технологик ихтыяҗларына, янгын сүндерүгә каралган.

3. Су белән тәэмин итү чыганаклары, су белән тәэмин итү схемасы. Каенсар авыл җирлегенең су белән тәэмин итү системасының гамәлдәге торышына характеристика

Җирлекне үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының техник-икътисадый торышы

Каенсар авыл җирлеге

Каенсар авыл җирлегенең үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы Каенсар авыл җирлеге башкарма комитеты милкендәге 2 артезиан скважинасына (1996 елда бораулаган) нигезләнә, күләме 15 куб. м.

Җирлек халкын һәм хуҗалыкларын су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып 2 чишмә һәм 2 артезиан скважинасының җир асты сулары тора.

Каенсар авылы су белән Яшьләр һәм Х. Такташ урамнарында урнашкан 2 артезиан скважинасыннан тәэмин ителә.

1. Х. Такташ урамындагы 3 нче скважина (ГВК буенча № 218240103), тамагының абсолют тамгасы – 188 м.

Скважина 110 м тирәнлектә бораулаган һәм эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциягә ия. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Тишекле типтагы фильтр куелган, аның эшәү өлеше 69,7 метрдан 80 метрга кадәр тирәнлектә урнашкан.

Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәэмин итә.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенең торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый.

2. Яшьләр урамындагы 4 нче скважина (ГВК буенча № 218240104), җир өслегенең абсолют билгесе – 187 м, Каенсар авылының көньяк-көнчыгыш читендә урнашкан.Скважина 1996 елда 80 м тирәнлектә бораулаган. Фильтрның эшләү өлеше 69-79 м тирәнлек интервалында урнашкан. Скважина елына 365 көн түбән Казан терриген-карбонат су йөртү комплексы файдаланыла

Су Каенсар авылының хуҗалык-эчү ихтыяҗлары өчен кулланыла.

Суга ихтыяҗ елына 11445 куб м (тәүлегенә 31,4 куб м) тәшкил итә.

Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенең торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый.

Суүткәргеч корылмалары: Рожновский конструкциясендәге бак сыйдырышлылыгы V=25 куб м, стволның биеклеге бак төбенә кадәр Н=18 м. Насос белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан бикләр аша суүткәргеч челтәренә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп җибәрү һәм туктату су җыю башнясы багындагы су дәрәҗәсенә бәйле рәвештә автомат рәвештә башкарыла.

Каенсар авылы торак фондының суүткәргеч челтәре ГОСТ 18599-83* полиэтилен суүткәргеч торбалар һәм диаметры 63мм, 20мм булган тимер торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренең гомуми озынлыгы 6000,0 м.

Җир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Каенсар авылында су белән тәэмин итү корылмаларының техник торышы скважиналарның дәрәҗәләре һәм дебитлары системалы рәвештә мониторингланмау, челтәрләрнең авариялелеге югары булу, суның сыйфаты норматив таләпләргә туры килүгә карамастан, суны зарарсызландыру буенча заманча җайланмаларның булмавы белән характерлана. Икътисади модель соңгы дистә еллар дәвамында объектларны зур инвестицияләрсез эксплуатацияләүгә нигезләнде, бу инфраструктураны киң колачлы яңарту зарурлыгына китерде.

4. Җирлек буенча үзәкләштерелмәгән һәм үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының төп проблемалары:

1. Кайбер су белән тәэмин итү объектларының санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә туры килмәве (су белән тәэмин итү системаларының гигиена нормативлары нигезендә суның тотрыклы сыйфатын тәэмин итәргә мөмкинлек бирми торган санитария-техник торышы канәгатьләнерлек түгел).

2. Санитария саклау зоналары булмау, йә аларның пояслары чикләрендә тиешле режимны үтәмәү, нәтиҗәдә су белән тәэмин итү чыганакларына пычраткыч матдәләр һәм микроорганизмнар эләгү ихтималы аркасында аларның санитария ышанычлылыгы кими.

3. Кулланучыларга су бирә торган суүткәргечләрдә кирәкле чистарту корылмалары (зарарсызландыру җайланмалары) комплексы булмау.

4. Су чистартуның заманча технологияләре булмау.

5. Баш корылмаларның һәм челтәрләрнең бик нык искергән булуы.

6. Куллану урыннарына илтеп җиткерү процессында суның күп югалтылуы.

Каенсар авыл җирлеге торак пунктларын су белән гарантияле тәэмин итү өчен, тулысынча төзекләндерелгәндә (һәр йорт, җәмәгать биналары һәм коммуналь билгеләнештәге биналар эчендә суүткәргеч челтәрләр урнаштыру) киләчәктә искә алырга кирәк:

- хәзерге вакытта авария хәлендә булган тирән су скважиналарын, технологик җиһазларны алыштырып һәм оголовокны ремонтлап, капиталь ремонтлау, кайбер чараларны башкарырга: насосны һәм тирә-як торбаларны сүтәргә, ике тәүлек дәвамында эрлифт белән су үткәрергә;
- җирлекнең барлык торак пунктлары территориясендә гамәлдәге тупик суүткәргеч челтәрен үстерү Ø160÷63мм;
- гамәлдәге челтәрләрне этаплап реконструкцияләү һәм челтәрнең тузган участокларын алыштыру.

Суүткәргеч челтәрен Ø160÷63 мм киләчәккә ПЭ100 SDR17 ГОСТ 18599-2001 полиэтилен торбалардан планлаштырырга кирәк.

Биналарга керү юлларында су үлчәү узеллары җайланмасын СниП 2.04.01-85* нең «Биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе» 11 бүлеге нигезендә проектларга.

Су чыгымнарын исәпкә алу өчен, эчке суүткәргеч белән җиһазландырылган һәр бинада су үлчәү узеллары урнаштыру тәкъдим ителә.

Шулай ук гамәлдәге һәр скважинаны су үлчәү узелы белән тәэмин итү планлаштырыла.

Суүткәргеч корылмаларында СНиП 2.04.02-84 һәм СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә санитар саклау зонасы булырга тиеш.

5. Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары.

Санитар саклау зоналары барлык су чыганакларында һәм хуҗалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрдә аларның санитар-эпидемиологик ышанычлылыгын тәэмин итү максатларында каралырга тиеш.

Су белән тәэмин итү чыганакларын пычранудан саклау максатларында «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә өч поястан торган санитар саклау зоналары оештыру күздә тотыла:

Санитар саклау зоналарының беренче поясына скважина тирәсендәге 30 м радиустагы территория кертелә. Беренче пояс территориясе киртәләнә һәм төзекләндерелә, баш корылмаларда эшләмәүче затларга керү тыела.

Икенче һәм өченче чикләү режимнарының санитария саклау зоналары поясы. Икенче һәм өченче пояслар зонасына махсус эзләнүләр нигезендә «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә су алуны ышанычлы санитар яклауны тәэмин итә торган территорияләр кертелә. Икенче һәм өченче пояслар территориясендә чикләнгән санитария режимы урнаштырыла.

6. Су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын үстерү юнәлешләре;

Үсешнең төп юнәлешләре:

1. Су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын һәм өзлексезлеген арттыру.
2. Җитештерүчән булмаган су югалтуларның кимүе.
3. Объектларның санитар-эпидемиологик таләпләргә туры килүен тәэмин итү.
4. Перспектив ихтыяҗны тәэмин итү өчен, челтәрләрне үстерү.
   Төп бурычлар: тузган суүткәргеч челтәрләрен Ø110÷63 мм, ПЭ100) этаплап реконструкцияләү һәм алыштыру, җиһазларны алыштырып, скважиналарны капиталь ремонтлау, санитар саклау зоналарын төзү һәм суны исәпкә алу узеллары белән җиһазлау.

7. Кайнар, эчәргә яраклы, техник су белән тәэмин итү һәм куллану балансы;

Җирлекне су белән тәэмин итү системасы халыкны хуҗалык-эчү ихтыяҗлары өчен салкын су белән генә тәэмин итә. Кайнар су белән тәэмин итү йортларда индивидуаль рәвештә башкарыла, техник су белән тәэмин итү (су сибү, янгын сүндерү) шул ук системадан тәэмин ителә.

- **Су бирү (су белән тәэмин итү):** Су бирүнең гомуми тәүлеклек күләме халык санынннан (402 кеше) һәм су куллану нормативыннан чыгып бәяләнә. Гамәлдәге скважиналарның агымдагы һәм перспективалы ихтыяҗларны каплау өчен суммар дебиты җитәрлек.
- **Куллану:** Суның төп күләме (якынча 95-98%) халык тарафыннан хуҗалык-эчү ихтыяҗларына тотыла. Аз гына күләме йорт яны кишәрлекләренә су сибү һәм янгын куркынычсызлыгын (башняларда янгынга каршы су запасы) тәэмин итү өчен кулланыла. Бирелә торган суның шактый өлеше (бәяләүләр буенча 30-40% ка кадәр) югары дәрәҗәдә тузганлык аркасында челтәрләрдә югала.
- **Баланс:** Киләчәктә, агып чыгуларны бетергәннән соң, су бирү күләме перспективалы үсешне һәм сәгатьлек тигезсезлек коэффициентын исәпкә алып, халыкның факттагы куллануы белән корреляцияләнәчәк.

8. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр;

1. **Реконструкциләү һәм модернизацияләү:** Гамәлдәге артезиан скважиналарына капиталь ремонт (иске җиһазларны сүтү, суны кудыру, насосларны алмаштыру, оголовокларны ремонтлау).
2. **Челтәрләрне реконструкцияләү:** Каенсар авылында тузган сүүткәргеч челтәрләрен ПЭ100 SDR17 торбаларына этаплап алыштыру.
3. **Яңа төзелеш:** Торак пунктларның бөтен территориясен колачлау челтәрен үстерү.
4. **Төзекләндерү:** Барлык скважиналарның санитар саклау проект зоналарын төзү, һәр скважинаны һәм эчке сүүткәргечле һәр бинаны су үлчәү узеллары белән җиһазлау.

9. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча Чараларның экологик аспектлар;

Чараларга табигатьне саклау һәм мохитне яхшырту характеры хас:

1. Су югалтуларны киметү җир асты су ресурсларыннан нәтиҗәле файдалануга китерә.
2. Санитар саклау зонасын төзекләндерү һәм скважиналарны ремонтлау сулы горизонтларның потенциаль пычрануын булдырмый кала.
3. Заманча полиэтилен торбалар куллану системаның герметиклыгын арттыра, челтәрдәге суның пычрану һәм пычраткыч матдәләрнең грунтка үтеп керү куркынычын киметә.
4. Эшләр башкару чорында туфрак катламын саклау, эрозияне булдырмау һәм төзелеш чүп-чарын утильләштерү буенча чаралар күрергә кирәк.

10. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү;

Капитал салулар күләме эшләнгән проект-смета документлары нигезендә төгәлләштерелергә тиеш. Алдан бәяләү чыгымнарны үз эченә түбәндәгеләрне ала:

- 2 скважинага капиталь ремонт ясау.
- Берничә чакрымга сузылган сүүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү һәм яңаны төзү.
- Су үлчәү узелларын төзү һәм санитар саклау зонасын төзекләндерү.
  Финанслауның планлаштырыла торган төп чыганагы булып, «Чиста су» федераль һәм республика программалары акчалары тора.

11. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре;

Схеманы гамәлгә ашыру чорына (10 ел) планлы күрсәткечләр үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1. Челтәрләрнең тузуын 30 % тан да артык булмаган дәрәҗәгә кадәр киметү.
2. Транспортировка вакытында су югалтуны 10-15% ка кадәр киметү.
3. Үзәкләштерелгән система гамәлдә булган зонада яшәүче 100 % халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү.
4. Барлык гамәлдәге чыганакларның санитар саклау зонасын төзекләндерү.
5. Суны исәпкә алу объектларын 100 % җиһазландыру.
6. Су белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын норматив күрсәткечләргә кадәр күтәрү.

12. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының ачыкланган хуҗасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге.

Каенсар авыл җирлеге территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасының хуҗасыз объектлары ачыкланмады. Барлык объектлар (2 артезиан скважинасы, суүткәргеч челтәрләр) аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле Пычак авыл җирлеге башкарма комитеты милкендә һәм балансында тора.